

Skien, 28.januar 2021

Vestfold og Telemark Fylkeskommune

post@vtfk.no

Postboks 2844

3702 Skien

Innspill – ny kulturstrategi 2021 - 2024.

Vestfold og Telemark Fylkeskommune har sendt forslag til ny kulturstrategi 2021 – 2024 ut på en bred høring og åpnet for innspill fra alle som har innspill. Pensjonistforbundet Telemark vil gjerne benytte seg av denne muligheten da kultur er en viktig del av arbeidet for god folkehelse og god livskvalitet for eldre. Vi viser til partnerskapsavtale med fylkeskommunen og vil poengtere at et aktivt forhold til kultur i vid forstand vil være helt nødvendig for oss for å kunne få effekt av tiltakene i vårt prosjekt: *Samfunnsutvikling for en aktiv alderdom.*

Pensjonistforbundet ønsker å gi honnør til fylkeskommunen for at det nå utarbeides en felles kulturstrategi for fylket. Vi opplever at temaene er aktuelle og på en god måte fanger opp mangfoldet i regionen på kulturområdet. Vi ser at forslaget har et klart fokus på barn og unge og mener dette er positivt, vi er allikevel noe undrende til at det ikke er mer fokus på den eldre befolkning. Vestfold og Telemark Fylkeskommune har en befolkning over 65 år som er den tredje største av regionen, andelen eldre vil etter SSB framskriving trolig stige ytterligere fram mot 2050.

Den eldre befolkning er like sammensatt og ulik som befolkningen for øvrig, men det er ikke til å undslå at jo eldre en blir, dess mer utsatt er en for sykdommer av både fysisk og psykisk art. Fylkeskommunen er en viktig premissleverandør for folkehelsearbeid og for det regionale kulturlivet og med det en viktig samarbeidspart for kommuner og frivillige organisasjoner når det gjelder både folkehelse, kultur og kulturens betydning for folkehelse. Pensjonistforbundet Telemark vil derfor i sitt innspill fokusere i hovedsak på sammenhengen mellom folkehelse og kultur.

Vi ser av høringsinvitasjonen at fylkeskommunen ønsker konkrete og tydelige tilbakemeldinger og ber særlig om innspill til følgende punkter:

- Ingresser – beskrivelse av hovedtemaene
- Mål
- Tiltak
- Temadokumenter

Vi vil konsentrere vårt innspill om disse punktene og vil kommentere under hvert hovedtema.

Stedsutvikling

Ingress

Pensjonistforbundet Telemark deler fylkeskommunens syn på at kultur er viktig i stedsutvikling. Tittelen på forslag til strategi – *Vestfold og Telemark – der mennesker møtes* samsvarer godt med Pensjonistforbundets arbeid for å få til gode, tilgjengelige og trygge møteplasser for eldre mennesker. Vi tror også det er viktig for god stedsutvikling og positiv effekt for folkehelsen å sikre et felleskap mellom generasjonene. De eldre er bærere av en stor og rik kulturarv i regionen og legge til rette for gode møter og felles aktivitet på tvers av generasjoner vil sikre en god og solid stedsutvikling. Og sist og ikke minst at det legges til rette for organisert transport, spesielt for våre uføre og bevegelseshemma til de ulike kulturtiltak.

Mål 2.1.1

Målene som er skisser under stedsutvikling, er gode og favner bredt. Vi vil foreslå følgende endring: ---Nye møteplasser og arenaer for aktivitet, dialog, opplevelser og rekreasjon; at det tilføyes *tilgjengelige* møteplasser, *aktivitetssenter* bl.a.

- Økt oppmerksomhet om bærekraftig kultur- og naturbasert reiseliv til: Økt *satsing* på bærekraftig kultur- og naturbasert reiseliv

.

Tiltak:2.1.2

Vi har følgende forslag til nytt tiltak:

Forslag til nytt tiltak: - Utvikle modeller for å stimulere frivillige lag og foreninger til å bidra aktivt inn i stedsutvikling med formidling av nedarvet kultur som er sentrale for lokal identitet og lokale satsingsområder.

Inkludering

Ingress

Pensjonistforbundet Telemark er bekymret for at minoritetsgrupper har for liten plass og for svak stemme i fylkets kultur- og idrettsliv. Vi savner her en tydeliggjøring av at inkludering ikke bare handler om å kunne motta et tilbud, men at det også fører til vekst og utvikling for samfunnet. Vi kunne tenke oss at det her flettes inn en setning med at mangfold, åpenhet og inkludering fremmer folkehelse, kreativitet og forebygger utenforskap.

Mål

Pensjonistforbundet mener målene som er satt opp er gode. Men mener det hadde vært ønskelig at mål om et inkluderende kulturliv også hadde innholdet en formulering om at alle følte seg velkommen.

Tiltak:

Tiltakene her er mange og gode. Det er fokus på barn og unge, det mener vi er viktig. Vi savner imidlertid et punkt mer spesifikt på inkludering av eldre. Vi vet at mange eldre er ensomme, minstepensjonister og lite mobile. Vi kunne tenke oss et punkt som følger:

- Stimulere og støtte kommunene til helsefremmende kulturtiltak rettet mot sårbare eldre.

Kunnskap 2.3

Ingress:

Ingressen viser bredden i kultur området. Vi har også her ønske om å løfte fram den nedarvede kulturarv ved å tilføye følgende setning: *Kulturformidling og kunnskapsdeling i et møte mellom generasjoner er en viktig del av å bevare og utvikle kulturarven videre.*

Mål

Målene som er definert her er i hovedsak rettet mot det kulturfaglige. Pensjonistforbundet mener dette er noe snevert utformet. Fylkeskommunen som pådriver innen folkehelseområdet, bør også ta dette inn som et mål under kunnskap. Det er stort behov for kunnskap og dokumentasjon av effekt kultur og kunst har på folkehelse. Vi ber derfor om at følgende mål tas inn:

- Økt kunnskap om kulturens betydning for folkehelse.

Tiltak

Forslaget inneholder et stort antall tiltak på det kulturelle området. Igjen savner vi tiltak rettet mot kulturens betydning for folkehelse. De senere år er det kommet vitenskapelige dokumentasjonen på at bla musikk har betydelig positiv effekt på mennesker med ulike sykdommer slik som for eksempel demens og opptrening av slagpasienter i tillegg til positiv effekt på en rekke funksjonshemninger. Det har allikevel i alt for liten grad hatt konsekvens for hvordan den kunnskapen brukes målbevisst inn i folkehelsearbeidet. Det er behov for å utarbeide praktiske musikk- og folkehelse tiltak som kan teste ut musikkens betydning for folkehelsen i større skala. Slike tiltak bør kobles til følgeforskning slik at positive helseeffekter kan dokumenteres vitenskapelig samtidig som følgeforskning vil kunne gjøre det lettere å eksportere virkningsfulle tiltak til andre deler av landet. Siden fylkeskommunen har et ansvar både for kultur og folkehelse, mener vi at det er riktig fylkeskommunen tar ansvar og lederskap for en slik utprøving. Dagens Kulturelle spaserstokk må opprettholdes og styrkes, og der vi også ser at deler av denne tildeles de lokale pensjonistlag og foreninger.

Aktivitet 2.4

Pensjonistforbundet mener ingress og mål under dette tema er gode og favner bredt på tvers av generasjoner.

Tiltak:

Forslag til nytt tiltak: Utrede helsefremmende kulturtilbud for funksjonshemmede eldre og pensjonister.

Arenaer 2.5

Pensjonistforbundet mener ingress, mål og tiltak er gode under dette hovedtema. Vi ser med glede at det settes opp tiltak for å utrede muligheten for å etablere en nasjonal visningsarena for Den kulturelle spaserstokken.

Temadokumenter:

Pensjonistforbundet Telemark ser at det kan være nyttig med temadokumenter på en rekke områder. Vi velger å framheve to områder som det bør utarbeides temadokument.

1. *Kultur og kunsts betydning for folkehelsen.* Et temadokument på dette området kan være en kunnskapsoppsummering som kan være til hjelp og veiledning for å ta i bruk gode programmer i terapeutisk hensikt innen geriatri og andre områder der mennesker har en funksjonshemming.

2. *Matkultur i regionen.* Regionen er stor og spenner over et stort område fra fjord til hav, grisgrendte bygder og bysentra. Kulturarven i regionen innen mat er stor og omfattende. Mye er i ferd med å gå i glemmeboka. Et temadokument på dette området mener vi kan være identitetsskapende, fremme inkludering, stedsutvikling, bidra til å bygge bro over generasjoner og kan gi en positiv effekt for folkehelsen.

Avslutningsvis vil vi ønske lykke til med strategien og håpe den blir et levende dokument til stor nytte for positiv folkehelseutvikling i regionen.

Med vennlig hilsen

Pensjonistforbundet Telemark

Eva Lise Rosenvold

Styreleder